

1930

Latvijas Republikas sabiedriski politiskās
organizācijas, kas pārtraucas darbību
1995. gadā.

Fonds Nr 1930

vēsturiskā izziņa

Vēsturiskā izziņa

Latvijas Republikas sabiedrisko organizāciju un to apvienību dibināšanas, reģistrēšanas, darbības un likvidēšanas pamatnoteikumi ir fiksēti Latvijas Republikas likumā "Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām", kas izsludināts 1992. gada 15. decembrī, tajā pašā datumā izsludināts Latvijas Republikas Augstākās Padomes lēmums "Par Latvijas Republikas likuma "Par sabiedriskām organizācijām un to apvienībām" spēkā stāšanās kārtību" (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1993, 1\2). Iepriekšminētā likuma otrajā sadaļā formulēti politisko organizāciju dibināšanas, reģistrēšanas un darbības papildnoteikumi. Likuma 46. pantā "Dibināšanas papildnoteikumi" norādīts, ka "politiskās organizācijas dibināšanas kopsapulcē, kongresā vai konferencē ir jāpieņem politiskās organizācijas programmas dokumenti"¹, bet 47. pantā "Reģistrācijas papildnoteikumi" sacīts, ka "reģistrācijas pieteikumam jāpievieno arī politiskās organizācijas programmas dokumenti"². Atbilstoši likuma prasībām, sabiedrisko organizāciju varēja dibināt desmit vai vairākas 18 gadu vecumu sasniegušas personas, savstarpēji apvienojoties, lai kopīgā darbībā un uz līdztiesības pamatiem likumu un statūtu ietvaros sasniegtu mērķi, kuram nav peļņas iegūšanas nolūka un rakstura. Minētajā likumā 1993. gadā vairākkārt tika

izdarīti grozījumi (Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības

Ziņotājs, 1993, 16\17, 20\21; Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1993, 34).

1995. gada 5. aprīlī Saeima pieņēma un tā paša gada 20. aprīlī Valsts prezidents izsludināja likumu "Grozījumi likumā "Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām"". Šī likuma pārejas noteikumos bija norādīts, ka "politiskās organizācijas (partijas), kas ir reģistrētas līdz šā likuma spēkā stāšanās brīdim, iesniedz Tieslietu ministrijai attiecīgās politiskās organizācijas (partijas) ne mazāk kā 200 biedru sarakstu. [...] Ja politiskā organizācija (partija) neizpilda šo noteikumu līdz 1995. gada 1. jūlijam, tās reģistrācija tiek anulēta".³

Vairākas tolaik pastāvošās politiskās organizācijas (partijas) neizpildīja šo likuma noteikumu. Dažas no tām pārreģistrējās kā sabiedriskās organizācijas, jo uz tām aizvien vēl attiecās likuma norma par vismaz desmit fiziskajām personām kā organizācijas dibinātājiem, kamēr iepriekšminētie grozījumi likumā "Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām" paredzēja, ka "politiskās organizācijas (partijas) ir organizācijas, kuras nodibina ne mazāk kā 200 Latvijas pilsoņi"⁴. Sešas politiskās organizācijas, kuru dokumentu kopijas iekļautas šajā fondā, vispār pārtrauca savu darbību.

Šo sešu organizāciju dibināšanas dokumentu kopijas 1995. gada 14. jūlijā Latvijas Valsts arhīvam pastāvīgā glabāšanā nodeva Latvijas Tieslietu ministrijas Sabiedrisko organizāciju un masu informācijas līdzekļu daļa. Tā kā ne šo, ne arī kādu citu dokumentu oriģināli pašās organizācijās nav saglabājušies, tika pieņemts

lēmums - izņēmuma kārtā veidot fondu no Tieslietu ministrijai organizāciju reģistrēšanai iesniegto dokumentu kopijām, lai arhīvā saglabātu ziņas par šīm darbību pārtraukušajām un likvidētajām organizācijām.

Aprakstīšanas rezultātā, kas veikta 1997. gada novembrī, izveidots 1. apraksts ar 6 lietām, katras politiskās organizācijas dokumentus grupējot savā lietā un lietas fondā izkārtot organizāciju reģistrācijas secībā. Organizācijas, kuru dokumenti aprakstīti un iekļauti fondā, ir šādas: Latviešu Kristīgi Nacionālā Savienība, Brīvā Pilsoņu Konservatīvā partija, Latvijas Tautas nacionālsociālā savienība, Daugavpils Patriotiskā partija "Cerība", Latvijas Leiboristu partija un Apvienība "Ziemeļkurzeme". Katras politiskās organizācijas (partijas) dokumenti attiecīgajā lietā sakārtoti šo dokumentu rašanās hronoloģiskajā secībā. Fondam sastādīta vēsturiskā izziņa, tās sastādītājs ir LVA Politiski represēto personu un trimdas dokumentu daļas vadītājs E. Pelkaus.

Šajā aprakstā iekļautas 6 (sešas) lietas, no Nr. 1 līdz Nr. 6.

15.11.1997.

E. Pelkaus

¹ Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1993, 1\2, 46. lpp.

² Turpat.

³ Latvijas Republikas Saeimas un Ministru Kabineta Ziņotājs, 1995, 10, 1221.-1222. lpp.

⁴ Turpat, 1219. lpp.

Šinī lietā 3 (trīs)

_____ numurētas lapas

1998. g. «12» janvārī

LVA arhivists _____ K. Šilina